

УДК 336.225.673:336.265:339.13.025.3

ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ДОТРИМАННЯМ ЛІЦЕНЗІЙНИХ УМОВ ПРОВЕДЕННЯ АЗАРТНИХ ІГОР

Ющенко Ю.О., студ., Авдоніна С.В., студ.

Кременчуцький державний політехнічний університет ім. М.В. Остроградського

39600, м. Кременчук, вул. Першотравнева, 20

E-mail: audit@polytech.poltava.ua

В данній статті розглянуто питання ліцензування азартних ігор, дотримання умов ліцензування суб'єктами ігрового бізнесу, стан податкового контролю та напрямки його удосконалення.

Ключевые слова: податковий контроль, ігрові автомати, ліцензування.

In this article examined the question of licensing of games of chance, observance of terms of licensing by the subjects of playing business, state of tax control and directions of his perfection.

Key words: tax control, playing automats, licensing.

Вступ. Ігровий бізнес нині – один із досить поширених видів підприємницької діяльності.

Ігрові автомати – досягнення США кінця XIX століття – поступово поширилися по світу. Справжній бум ігрових автоматів розпочався у 2003 році. Відчувши можливість легко і швидко отримати кошти, підприємці почали встановлювати по три-чотири ігрові автомати на один патент. Тому ігрові автомати з'являються без будь-яких реальних обмежень.

Аналіз попередніх досліджень. Проблема обмеження розвитку ігрового бізнесу завжди була актуальною для будь-якої держави, котра прагне вважатися більш-менш цивілізованою.

Адже загальновідома, що ігровий бізнес досить часто пов'язаний із махінаціями та шахрайством його організаторів. Це бізнес, який досить важко піддається контролю з боку держави та гравців, що беруть участь у грі. Звичайно, суб'єктам ігрового бізнесу вигідна неврегульованість ринку, насамперед можливістю працювати у надприбуткових умовах.

Останнім часом тема ігрового бізнесу все частіше зустрічається у засобах масової інформації. І це не тільки спокуслива реклама про неймовірно великі виграші, які очікують респектабельних відвідувачів престижних ігрових закладів. Сьогодні мас-медіа все більше уваги приділяють аспекту законодавчого регулювання ігрового бізнесу взагалі. Ігровий бізнес впевнено завойовує нові території. Безліч автоматів знаходяться на ринках, у закладах торгівлі, громадського харчування, а то й просто на вулицях. А це суперечить ліцензійним умовам провадження організації діяльності з проведення азартних ігор.

Проблемам, пов'язаним з ліцензуванням азартних ігор, присвячені роботи О.Кушиної [1], О.Кириєнко [2]. Ці автори розглядають ігровий бізнес у листах державних органів, доводять до відома про ситуацію, що склалася з приводу ліцензування ігрового бізнесу з 2005 року. Але неви-

рішеними являються проблеми, пов'язані з контролем податківців за отриманням ліцензійних умов, а також вимогами до ігрового обладнання.

Мета роботи. Розглянути умови ліцензування ігрового бізнесу в Україні, стан податкового контролю і внести деякі пропозиції щодо вдосконалення податкового контролю за дотриманням ліцензійних умов проведення азартних ігор.

Матеріал і результати дослідження. Кабінет Міністрів України прийняв постанову від 21.12.2005 р. № 1254 „Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України”, в якій зазначено, що вона набирає чинності від 11.01.2006 року. Фактично ліцензування організації діяльності з проведення азартних ігор почалося з 2006 року. Відповідно до пункту 29 статті 9 Закону України „Про ліцензування певних видів господарської діяльності” [1] ліцензуванню підлягає організація та утримання тоталізаторів, ігрових закладів, випуск та проведення лотерей, організація діяльності з проведення азартних ігор. Відповідно до ліцензійних умов азартною грою вважається участь у грі, що дає змогу отримати приз (виграш), результат якої визначається діями (подіями), цілком або частково залежними від випадковості, і умовою участі в якій є внесення гравцем ставки. До азартних ігор належать: гра в тоталізатор; гра на ігрових автоматах, гра в карти, гра в кости.

Для здійснення суб'єктом господарювання організації азартних ігор необхідно отримати ліцензію в Міністерстві фінансів України і внести відповідну плату згідно зі статтею 1 Закону України „Про ліцензування певних видів господарської діяльності” [4]. Плата за ліцензію – це разовий платіж, що вносить суб'єкт господарювання за одержання ліцензії, який справляється після прийняття рішення про видачу ліцензії і вноситься у розмірі, встановленому законом, у національній валюті (за офіційним курсом, установленим Нацбанком України на день внесення платежу). Сума плати

вноситься до Державного бюджету України одноразово за весь термін, на який видається ліцензія. Частиною 5 статті 15 Закону України „Про ліцензування певних видів господарської діяльності” визначено, що розмір плати за ліцензію на провадження діяльності з організації і проведення азартних ігор (крім випуску та проведення лотерей) становить 30 000 євро за кожний рік користування такою ліцензією. Ліцензія на провадження діяльності з організації та проведення азартних ігор (крім випуску та проведення лотерей) видається терміном на п'ять років (пункту 1 постанови КМУ №1755), тобто вартість зазначеної ліцензії становить 150 000 євро [3]. Органом ліцензування з організації та утримання тоталізаторів, гральних закладів є Рада міністрів АР Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації. Плата за таку ліцензію становить 340 грн. якщо органом ліцензування є центральний орган виконавчої влади, і 255 грн. — якщо місцевий.

«Організація та утримання тоталізаторів, гральних закладів» та «організація діяльності з проведення азартних ігор» є окремими видами господарської діяльності, для провадження яких необхідно отримати ліцензії у відповідних органах ліцензування. Тобто з цього роз'яснення недвозначно випливає, що суб'єктам господарювання, які задіяні у гральному бізнесі, слід мати дві ліцензії: «місцеву» і «мінфінівську» [5].

Порушення норм Закону та здійснення господарської діяльності без ліцензії тягне за собою застосовування фінансових санкцій у вигляді штрафів до суб'єктів господарювання у гральному бізнесі. Штрафи спрямовуються до Державного бюджету України.

Відповідно до цих Ліцензійних умов суб'єкт господарювання повинен забезпечувати заборону участі у азартній грі особам віком до 18 років, зобов'язаний здійснювати діяльність з проведення азартних ігор лише у відведених для цього приміщеннях (у тому числі стаціонарних малих архітектурних формах) або будівлях. Забороняється організовувати і проводити азартні ігри, зокрема, у приміщеннях закладів охорони здоров'я, навчальних закладах, органів державної влади та місцевого самоврядування, культових будівлях. Важливими вимогами є встановлення мінімального віку працівників, що залучалися до роботи (не менше 18 років), та наявність відповідної професійної підготовки, необхідної для здійснення певного виду робіт щодо організації діяльності з проведення азартних ігор. Суб'єкти грального бізнесу мають забезпечити можливість ознайомлення гравця або відвідувача з переліком азартних ігор, що пропонуються суб'єктом грального бізнесу, та правилами таких ігор, ліцензією на провадження організації діяльності з проведення азартних ігор (у філіях, відокремлених підрозділах суб'єкта грального бізнесу - копією ліцензії, в інших місцях розташування гральних автоматів – фотокопією ліцензії).

Забороняється організовувати і проводити азартні ігри, якщо правила проведення азартної гри не виключають можливості створення фізичної загрози для здоров'я людей, правила проведення азартної гри не виключають можливості загибелі чи каліцтва живих істот у такій грі, а також, якщо в якості призу (виграшу) пропонуються алкогольні напої, тютюнові вироби чи речові виграші, володіння якими передбачає одержання спеціальних дозволів або продаж яких передбачає отримання відповідних ліцензій [6].

Ігрові заклади при отриманні фізичними особами доходів при грі в азартні ігри повинні вести журнал відвідувачів і видавати довідку про виграш. Друкування бланків довідок затверджені наказом Мінфіну України. При отриманні доходу від ігор фізична особа стає платником ПДФО (податок з доходів фізичних осіб). До уваги береться не весь дохід, а прибуток від гри. Ставка ПДФО, яка використовується при сплаті на прибуток від такої діяльності до 1 січня 2007 року, складала 26%, а від початку цієї дати – 30%. Сума перераховується до бюджету не пізніше наступного дня [7]. Орієнтовна кількість суб'єктів грального бізнесу в Україні перевищує 5000. Кількість утворених робочих місць складає майже 150 тисяч. Щорічно надходження до Держбюджету тільки від ліцензування грального бізнесу – 0,5 млрд. грн. [8].

Відсутність належного правового регулювання у цій сфері підприємницької діяльності протягом років становлення нашої незалежної держави створює окремим спритним підприємцям зі сфери грального бізнесу умови для переведення високорентабельної діяльності в розряд малоприбуткової чи збиткової, внаслідок чого державний та місцеві бюджети втрачають значні надходження.

У Полтавській області податківці, тісно координуючи свою діяльність з органами суду, прокуратури та Служби безпеки України, заблокували і вилучили кошти сумнівного походження на рахунках підприємств ігорного бізнесу в ряді банківських установ, виявили тіньбову бухгалтерію на електронних і паперових носіях, яку правопорушники вели паралельно з легальною звітністю, боргові розписки громадян, а також недвозначні свідчення незаконних маніпуляцій із виплатою заробітної плати в «конвертах». Загалом податківці описали більш як 300 ігрових автоматів і вилучили майже 400 тис. грн. готівкових коштів за 2005 рік, рух яких здійснювався тіньбовими каналами. За інформацією прес-центру Державної податкової адміністрації України (ДПАУ), керівники Полтавської філії одного з найбільших представників мережі комерційних структур надавали розважальні послуги. Маючи розгалужену інфраструктуру, що складалася з кількох десятків ігрових залів у різних містах Полтавської області, керівники територіального представництва теж вирішили «випробувати фортуна і зіграти в азартні ігри з державою», тобто не сплачувати податків у повному об-

сязі. Підозри у податківців викликали малі суми, що декларувалися підприємством як прибуток. За даними податківців, лише протягом 2005 року службовці регіонального представництва навмисне ухилилися від сплати до бюджету відрахувань з податку на прибуток на суму близько 900 тис. грн.[5].

Відповідальність за здійснення безліцензійної діяльності також передбачено ст. 202 Кримінального кодексу, відповідно до якої здійснення без одержання ліцензії видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню відповідно до законодавства, чи здійснення таких видів господарської діяльності з порушенням умов ліцензування, якщо це було пов'язано з отриманням доходу у великих розмірах, карається штрафом від ста до двохсот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на той самий строк. Гральні автомати встановлюються просто неба, без будь-яких дозволів, у найбільш людних місцях. Як наслідок, у гральні автомати грають навіть діти. При цьому державі не сплачуються податки та збори від цієї діяльності. Всім відомо, що гральна галузь є рентабельною, але не контрольованою, а більшість суб'єктів працюють без торгових патентів і ліцензій.

Висновки. З проведеного дослідження ми пропонуємо наступні пропозиції щодо посилення податкового контролю у середині грального бізнесу:

- встановити постійні перевірки податковими органами гральних закладів;
- обмежити кількість ліцензій і видавати їх тільки тим закладам, які відповідають усім вимогам Закону України „Про ліцензування певних видів господарської діяльності”;
- збільшити розмір штрафу за порушення ліцензійних умов;
- у ліцензійних умовах не прописано заходи, спрямовані на протидію легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом за допомогою гральних закладів;
- необхідно встановити вимоги до грального обладнання; має бути вирішене ліцензійними умовами питання фактично неконтрольованого регулювання відсотку виграшності грального автомату. Як свідчить досвід зарубіжних країн, вимоги до гральних автоматів у частині мінімального відсотку виплати вигравів від суми прийнятих ставок встановлюються на рівні 80—90% [8];
- гральні автомати повинні бути у відокремлених приміщеннях, поблизу яких не містяться заклади харчування, навчальні заклади, культурні споруди;
- необхідно ввести фіскалізацію грального обладнання. Фіскалізація є основною передумою

вою для легалізації ринку гральних автоматів, виведення величезних коштів, що обертаються у цій сфері, з тіні. Прилади фіскальної пам'яті вже давно встановлено на відповідному обладнанні в розвинених зарубіжних країнах, де взагалі неможливо використовувати нефіскалізований гральний прилад. З іншого боку, фіскалізація грального обладнання дозволяє контролювати рівень виплати вигравів гральним автоматом, забезпечуючи, тим самим, захист прав гравців та значно зменшує шахрайства з боку організаторів ігор. Обладнання гральних автоматів фіскальною пам'яттю передбачає обов'язкову реєстрацію приладів в органах державної податкової служби, що, своєю чергою, зменшує кількість неврахованих автоматів [9].

Сфера грального бізнесу вимагає прийняття законодавчого акту, який би комплексно визначив правові засади для його повноцінного та якісного розвитку в інтересах України.

Азартні ігри існують майже в усіх країнах і користуються популярністю, тому немає сенсу перешкоджати їх розвитку, але необхідно вести жорсткий контроль з боку держави, зокрема, органів податкової служби.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ДАНІ

1. Кушина О. Гральний бізнес у листах держорганів: нове у патентуванні, ліцензуванні, РРО та оподаткуванні//Бухгалтерія.-2006.-№40(715).-С30-37.
2. Кирієнко О. Затверджено ліцензійні умови для провадження організації діяльності з проведення азартних ігор//Вісник податкової служби України.-2006.-№28.-С.15-16.
3. Закон України „Про ліцензування певних видів господарської діяльності” від 01.06.2000р. №1775-III / Бухгалтерія.2006.-№40.-С.30 „Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України.2005.№52 від 11.01.2006.
4. Постанова Кабінету Міністрів України „Про завершення переліку органів ліцензування” від 14.11.2000р. №1698 / Бухгалтерія 2006. - №40.-С.31
5. <http://www.dtk.com.ua/show/2bid04147.html>
6. №889-IV./Бухгалтерія.2006.-№31.-С.38. Закон про ПДФО з 1 січня 2005року.
7. Закон України „Про податок з доходів фізичних осіб” від 22.05.2003 р.
8. Лахно М. проблеми з гральним бізнесом//газета "Хрещатик" вересень, 2006року.
9. [tp://www.hw.net.ua/art.php?id=26611](http://www.hw.net.ua/art.php?id=26611).

Стаття надійшла 16.03.2007р.
Рекомендовано до друку к.е.н., доц.
Маслак О.І.